

Világszép nádszál kisasszony

(*Benedek Elek: Magyar mese- és mondavilág 2. kötet*)

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, az Óperenciás-tengeren is túl, de még az üveghegyeken is egy sánta arasszal túl, volt egyszer egy király, s annak két fia. Az idősebbik fiú, ahogy egy kicsit fölcsperedett, s kiserkedett a bajusza, feleségül vett egy szép királykisasszonyt, de a kisebbiket hiába biztatta az édesapja; azt mondta, hogy ő addig meg nem házasodik, míg kerek e világon a legszebb királykisasszonyt meg nem találja. – No, azt keresheted - mondotta a bátyja -, mert a legszebb királykisasszonyt én vettem feleségül. – Hiszen, szép a feleséged - mondotta a királyfi -, de nem hiszem, hogy még szebb ne volna ezen a világon. Hallja ezt a beszédet a kisebbik fiú fölnevelő dajkája, s mikor az idősebb királyfi továbbment, azt mondta a kicsi királyfinak: – Bizony jól mondtad, hogy van ezen a világon a bátyád feleségénél szebb királykisasszony. Csakhogy sem a bátyád, sem a felesége nem árulják el neked, mert az a világszép királykisasszony a te bátyád feleségének a húga. – No bizony, ha az, megyek is utána. – Megállj csak, fiam - mondja az öregasszony -, nem találod azt meg az apja házában. El vagy az rejtve egy nádszálban. Hallottad-e hírét a Fekete-tengernek? Fekete-tengernek a hetvenhetedik szigetjében vagy három nádszál, a középsőben van a világszép királykisasszony, a két szélsőben a két szobalánya. De ezen a szigeten olyan nagy sötétség van, hogy a kardodat felakaszthatod rája. Aztán ha odatalálsz is, egy vén boszorkány őrzi a három nádszálat, s jobban vigyáz rájuk, mint a két szeme világára, mert csak addig ég az élete gyertyája, amíg valaki ezt a három nádszálat le nem vágja. Hiszen a királyfinak sem kellett egyéb, felnyergelte legjobb lovát, s indult még aznap, hogy felkeresse a világszép Nádszál kisasszonyt. Ment hetedhét ország ellen, estére kelve beért egy rengeteg nagy erdőbe, rengeteg nagy erdőben betért egy kicsi házikóba. Nem lakott ott más, csak egy öregasszony. Köszönti az asszonyt illendőképpen, fogadja az is nemkülönben, s kérdi: – Ugyan hol jársz itt, fiam, ahol a madár sem jár? - Világszép Nádszál kisasszonyt keresem, aki a Fekete-tenger hetvenhetedik szigetjében egy nádszálban vagy elrejtve. Ugyan bizony hallotta-e a hírét? – Sem hírét, sem nevét nem hallottam, édes fiam, de túl a hegyen, kerek erdő aljában lakik a néném, az talán hallotta hírét. Hé, Mici, hopp elé a sutból! - szólott a macskájának -, igazítsd útba ezt a legényt! Kiszökött a macska a sutból, s a királyfi ment utána. Mire pitymallott, megtalálta a másik öregasszonyt is. Elémondja, hogy mi jóban jár. Hallgat, hallgat az öregasszony, mintha erősen gondolkoznék, s aztán mondja: – Hej, fiam, nem érsz te oda soha, világon való életedben, ha olyan paripát nem szerzesz, amely sárkánytejet szopott, égő parazsat evett, s tűzlángot ivott. De nini, mi van a fejedben? Ihol három aranyhajszál, ezt a három aranyhajszálat kihúzom a fejedből, adok hozzá egy kilincsmadzagot. Mikor aztán kiérsz erre meg erre a magas hegyre, ott a madzaggal csapd meg a három aranyhajszálat, s egyszeriben elébed toppan a

táltos paripa. Kihúzza az öregasszony a királyfi fejéből a három aranyhajszálat, odaadja a kilincsmadzagot, köszöni szépen a királyfi, s meg sem állott, míg annak a magas hegynek a tetejére nem ért. Ott megcsapja a kilincsmadzaggal a három aranyhajszálat, s ím, halljatok csudát: ég-föld megzendül, száll levegőégből nagy erős vágtatással egy aranyszőrű ménes, aranyszőrű ménesből kiválik egy paripa, szakad a láng a két orra likán, s nyerít hármat egymás után, hogy megcsendült-bondult bele az egész világ, s csak elejébe toppan a királyfinak. – Itt vagyok, kicsi gazdám! De hallgassatok csak ide, mi lett a madzagból! Szép aranyos kantár, hogy csak úgy ragyogott, hogy csak úgy tündökölt. – No, kicsi gazdám, hogy menjek? Úgy-e, mint a szél, vagy úgy, mint a madár, vagy még ennél is sebesebben: úgy, mint a gondolat? Mondotta a királyfi: – Mint a gondolat, édes lovam. – Jól van, jól, kicsi gazdám, tudom én, mi a szíved szándéka. De addig hiába megyünk a Fekete-tenger hetvenhetedik szigetére, amíg meg nem jártuk a Napnak fényes pitvarát, s onnét egy égő sugarat el nem hozunk. Nekiereszkezik a táltos a levegőnek, felszáll, mint a madár, aztán nekivág, hasítja a levegőt, vágtat, mint a gondolat, s egy jó szempillantás nem telt bele, megérkeznek a Föld kapujához. Azám, csakhogy a Föld kapujában két farkas állott istrázsát, s azt mondták, hogy addig be nem eresztik a kapun a királyfit, míg két font húst nem ad a lovából. Gondolja a királyfi, bizony nem adok én a lovam húsából, inkább adok a magaméból. Kivette a zsebéből csillagos bicskáját, kanyarított a combjából két font húst, odavetette a farkasoknak. – Most már mehetek - mondták a farkasok. Repült a táltos, s ím, jóformán be sem hunyta a szemét a királyfi, megszólalt a táltos: - Nyisd ki a szemedet, kicsi gazdám, itt vagyunk a Napnak fényes pitvarában. Leszáll a királyfi, s hát ott a Nap pitvarában van egy aranykád, aranykádban tűzfürdő, megfürdött abban, gyémántszegezen aranytörülköző, abban megtörülközött, ezüstpolcon aranyfésű, azzal megfésülködött, s vala ottan egy talpig tükör, odaállott, s nézegette magát. De uramteremtőm, halljátok csak, mi történt! Kijön a pitvarba egy haragos öregember, bizonyosan a Napnak a szolgálja, meglátja a királyfit, amint nézegeti magát a tükörben, nagy mérgesen ráfúj, kerekedik rettentő nagy szélvész, s úgy elfújja lovastul, mindenestül, hogy hetvenhétezer mérföldig sem ért földet a talpuk. Akkor meg leestek olyan sötét lyukba, hogy sem eget, sem földet nem láttak. Hej, búnak ereszkedik a királyfi! Azt hitte, hogy soha, míg ez a világ s még két nap, meg nem látja az áldott fényes Napot, nemhogy annak egy sugarát a Fekete-tenger hetvenhetedik szigetére vihesse. Csúsza-mászva tapogattak elébb-elébb, hol kígyóra, hol békára léptek, s mikor vagy hét nap s hét éjszaka eltelhetett, akkor értek egy nagy vaskapuhoz. Na, ide ugyan elcsúszhattak, mászhattak, mert itt meg egy százfejű sárkány állott istrázsát. Az ugyan által nem eresztik a kapun. Sóhajtozott, tűnődött a szegény királyfi, hogy most már mit csináljon. Tapogatott erre, tapogatott arra a kezével, hátha másfelé mehetne, s ím egyszerre valami pálcácska akad a kezébe. Az ám, nem pálcá volt ez, hanem furulya. Nagy bújában, bánatában belefúj a furulyába, s hát az olyan szépen szólt, hogy annál

az angyalok sem muzsikálhatnak szebben. S mit gondoltok, mi történt? Az történt, hogy a százfejű sárkány szépen lefeküdt a földre, egy feje sem mozdult meg, úgy hallgatta a furulyaszót. De bezzeg nekibátorodott a királyfi is, s a vaskapun szépen kisétált. Hát, ahogy keresztülment a vaskapun, nyiladozni kezd a sötétség, s mit látnak szemei? Jön elébe egy szépséges szép leány, aki nem vala más, mint maga a Hajnal, a Napnak legszebb s legkedvesebb leánya. Hogy történt, mint történt, én bizony nem tudom, úgy láttam, mint ma, elég az, hogy megtetszett Hajnalnak a királyfi, maga mellé ültette az ő szárnyas lovára, s vitte hetedhét ország ellen, emberi szem nem látta gyönyörűsége szép tartományokon keresztül. Először levitte a rézerdőbe. Ott dolgoztak a Nap favágói, vágták, döngették a fákat, rakták a szekerekre, s vitték a Nap konyhájára. Innét vitte az ezüsterdőbe. Ottan ezüstmadarak énekeltek szebbnél szebb nótákat, s az ezüsthék háromszor egymás után szépen meghajoltak Hajnal előtt. Ezüsterdőből az aranyerdőbe vitte. Csengett az is az aranymadarak énekétől, s Hajnal előtt a fák háromszor egymás után szépen meghajoltak. Ennek az aranyerdőnek a közepén volt a Hajnal kertje, ennek a kertnek a közepén a Hajnal gyémántpalotája, s ahogy megérkezett Hajnal, összegyűltek mind a ragyogó csillagok, aztán intett Hajnal, leszállott a levegőégből egy bíboros fellegkocsi, bíboros fellegkocsiban volt aranylóca, arra ült a királyfival, s azután úgy szállottak feljebb, feljebb, feljebb, mígnem fölértek a Napnak fényes pitvarába. Ottan kiválasztott Hajnal egy sugarat, szépen belefonta a királyfi hajába, s mondotta: – Na, királyfi, most már mehetsz, megtalálod a Világszép Nádszál kisasszonyt. S ím, abban a szempillantásban, honnét, honnét nem, ott terem a királyfi táltos paripája, föl pattan rá a királyfi, s vágattak hetedhét ország ellen, a Fekete-tenger felé. Hanem egyszer csak megszólal a táltos, s mondja: – Hallod-e, kicsi gazdám, mindjárt ott leszek a Fekete-tenger hetvenhetedik szigetjén, de jól vigyázz, úgy vágj a három nádszálhoz, hogy egyszerre vágd le, mert különben vége az életednek. Azt a három nádszáladdig fel ne hasítsd, míg valami vízhez nem érünk, mert ha vizet nem tudsz adni nekik, szemed láttára szörnyethalnak mind a hárman. Hét nap s hét éjjel vágatott a táltos, akkor értek a Fekete-tenger hetvenhetedik szigetére. Na, ez a sziget csakugyan olyan sötét volt, hogy a királyfi felakaszthatta volna rá a kardját. De a királyfi levette a süvegjét, megvillant a hajába font napsugár, s lett egyszerre ragyogó világosság. Hát csakugyan ott van a sziget közepén három nádszál, s amint a királyfi odaér, a három nádszál szépen meghajlik előtte, pedig szellő sem fűjt. Kirántja a kardját a királyfi, megsuhintotta s egy csapásra tőből levágta mind a három nádszáladdat. S ím, a három nádszál tővéből fekete vér bugyogott ki, s valami keserves jajgatás hallatszott a földből. Az a fekete vér a vén boszorkány vére volt; a keserves jajgatás az ő jajgatása. No, ez ugyan nem árt senki léleknek, bátran visszaindulhatott tőle a királyfi. Szépen az ölébe fektette a három nádszáladdat, s mondta a lovának: – No, most édes lovam, vígy az én hazámba; rég nem láttam apámat, anyámat. Vágatott a táltos hetedhét ország ellen, a királyfi meg csak nézte, nézegette a három nádszáladdat, szerette volna

felhasítani, hadd lássa, csakugyan leány van-e bennük? Hátha csak hiába ide bolondították a Fekete-tenger hetvenhetedik szigetére. Ő bizony elővette a csillagos bicskáját, felhasított egy nádszálat, s kiesett belőle egy gyönyörűséges szép leány, a világszép Nádszál kisasszony egyik szobalánya. Az volt az első szava: – Vízet, vizet, mert mindjárt meghalok! De csak most ijedt meg igazán királyfi. Adott volna vizet, de nem volt sehol. Egy jó szempillantás sem telt belé, meghalt a leány, a két nádszálból pedig keserves sírás hallatszott. A szegény leányt siratták bizonyosan. Búsult a királyfi, majd felvetette a búbánat. Költögette a leányt, ébresztette, de hiába, nem ébredett az fel. Leszállott a lováról, sírt ásott a kardjával, s eltemette a leányt. Aztán mentek tovább, s az ördög szállott-e belé, vagy mi, a jó isten tudja, felhasította a másik nádszálat is. Éppen úgy járt, mint először. Nem tudott vizet adni neki, s a világszép Nádszál kisasszonynak meghalt a másik szobalánya is. No de most megfogadta a királyfi, hogy a harmadik nádszátra vigyáz, mint a szeme világára. Hogy azt addig fel nem hasítja, míg valahol forrásvízhez nem érnek. Hej, pedig úgy szerette volna látni a világszép Nádszál kisasszonyt! De amerre mentek, mindenütt szörnyű nagy pusztaság volt. Nem láttak egy csepp vizet, majd meghaltak a nagy szomjúságban. Hanem egyszerre csak leszállott a táltos a levegőégből, éppen egy forrásvíz mellé. – No, édes gazdám, most felhasználod a nádszálat. De elébb meríts vizet a süvegedbe. Telemeríti a süvegét a királyfi, aztán szépen felhasználja a nádszálat, nehogy megsértse a világszép Nádszál kisasszony gyöngye testét, s ím, csak kipattan a nádszálból egy olyan szépséges szép leány, amilyent még emberi szem nem látott. Ott mindjárt egymás nyakába borultak. – Te az enyém, én a tied, ásó, kapa s a nagyharang válasszon el minket! Aztán felültek mind a ketten a táltos paripára, s a táltos egyet ugrott, kettőt szökött, leszállott a királyfi apjának az udvarába. Ott ült éppen a király a palota tornácában, ott ült az idősebbik fia is s a menyé is, de bezzeg volt álmélkodás! Már rég el is siratták a királyfit, nem hitték, hogy valaha lássák. S íme, megkerült. Elhozta a legszebb királykisasszonyt kerek e világon. Örült az öreg király, s mit csináljon a fia meg a menyé, örültek azok is. Csaptak lakodalmat, hét országra szólót, húzták a cigányok, járták a legények s leányok, még ma is járják, ha ugyan bírják. Itt a vége, fuss el véle!